

Tremtinys

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ ŠAJUNGOS SAVAITRAŠTIS

2009 m. spalio 9 d.

Eina nuo 1988 m.

Nr. 37 (867)

spalio 28 d.

Druskininkų rezistencijos ir tremties muziejus, įgyvendindamas tautinio ir patriotinio jaunimo ugdymo projekta „Gyvosios istorijos pėdsakais“, rugsėjo 30 d. M.K.Čiurlionio muzikos mokykloje organizavo pirmąjį Dzūkijos partizanų dainų festivalį. Jį pradėjo jungtinis Druskininkų buvusių tremtinių ir M.K. Čiurlionio muzikos mokyklos jaunimo chorras dainomis: J.Gudavičiaus „Kur girią žaliuoja“, „Dzūkų partizanų himnas“ ir „Draugystės maršas“. Po ižanginės dalies kalbėjo buvusi ryšininkė A.Naujalienė, pasidalijusi jaunystės prisiminimais apie partizanų gyvenimą, jų dainas. Jaudinanti pasakojimą pakeitė muzikos mokyklos auklėtinės Sigitos Dailydaitės ne mažiau pakiliai solo atliktos dainos „Viena šeima-viena tauta“ ir „Jaunystės pėdos“.

(keliamas į 4 psl.)

Pirmasis Dzūkijos partizanų dainų festivalis

Dainuoja jungtinis Druskininkų buvusių tremtinių ir M. K. Čiurlionio muzikos mokyklos jaunimo chorras. Diriguoja muzikos mokyklos direktorė A. Laurenčikienė

Sergijaus Staniškio-Lito, Vilties, Tėvuko gimimo metinių renginiai

Rugsėjo 17 d. sukako 110 metų, kai gimė Pietų Lietuvos partizanų srities vadasis Sergijus Staniškis, partizanavimo metu turėjęs keletą slapyvardžių. Žinomiausi – Litas, Viltis, Tėvukas. Šia neeilinė programa Kauno Rezistencijos ir tremties muziejaus darbuotojų iniciatyva surengti atminimo renginiai Kaune bei Vilniuje.

Partizanų vado gimimo dieną Kauno igulos karininkų ramovės salėje surengtas vaikaras – minėjimas simboliniu pavadinimu „Viltis žuvo pasutinis“. Renginys prasidėjo susirinkusiu sugiedotu Lietuvos himnu – būtent taip partizanai pradėdavo savo svarbiausius renginius. I pamainėjimą susirinko keli šimtai ši vadų prisimenančių ir gerbiančių žmonių. Taip pat dalyvavo partizanų vado dukterys Danutė Sabaitienė ir Jūratė Gelžinienė bei kiti artimieji.

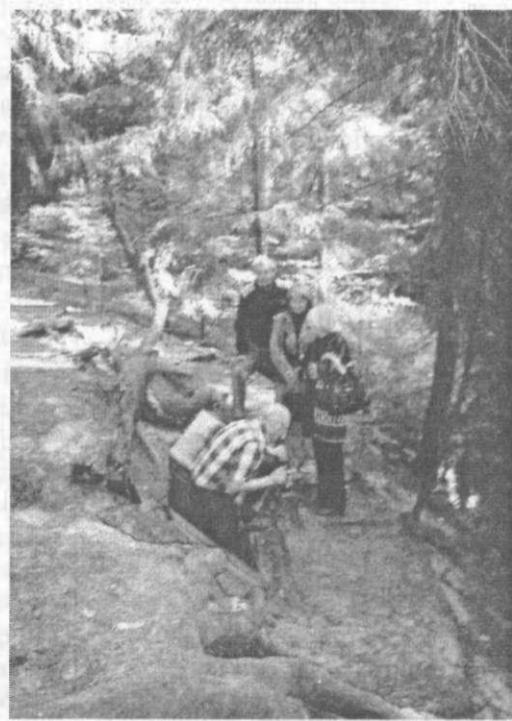
Renginio pradžioje istorikas Darius Juodis supažindino su Lietuvos karininko ir partizanų vado Sergijaus Staniškio gyvenimo keliu. Gimės dar carinėje imperijoje, jis pasirinko Lietuvos gynimo kelią. Baigęs karą mokyklą tarnavo kavalerijos daliniuose Alytuje, Vilkaviškyje, Kaune. 1940 m. jam buvo suteiktas majoro laipsnis, bet tarnybą nutraukė lemtingi tų metų įvykiai. Pirmosios S. Staniškio partizanavimo vietas susietos su Paliomis (netoli Žuvinto ežero), kur jis vadovavo besirkuriantiems partizanams. Vėliau vadovavo Dainavos apygardos Dzūkų rinktinei, Pietų Lietuvos sričiai. Sergijui Staniškiui suteiktas partizanų majoro laipsnis, jis apdovanotas Laisvės Kovos kryžiumi. Jis suprato ne tik ginkluotos kovos, bet kovos spaudos priemonėmis reikalingumą. S. Staniškis ypač rūpinosi, kad būtų leidžiami partiziniai laikraščiai.

(keliamas į 4 psl.)

Gyvosios istorijos pamokos

Juozas Jakavonis (dešinėje prie atminimo ženklo) ir ekskursijos dalyviai. Kairėje – atstatyta A.Ramanausko-Vanago vadavietė

Žemaičiai prie atstatytos žeminės ant Ratnycios upelio kranto

atstatytą partizanų žemę. Grįžę užsukome į Rezistencijos ir tremties muziejų, kuris, mūsų nuomone, eksponatu gausa beveik prilygsta Marijampolės partizanų muziejui. Tai – LPKTS Druskininkų filialo pirmininko bei šio muziejaus vadovo Gintauto Kazlausko nuoseklaus darbo vasisai. Sužinojome, kad Druskininkų filialas pirmenybę teikia darbui su mokiniais. Perėmus LPKTS Kazlų Rūdos filialo iniciatyvą, nuo 2005–2006 mokslo metų Druskininkų mokyklose dėstomas Pasipriešinimo istorijos kursas.

Gal jau atėjo laikas Švietimo ir mokslo ministerijai patriotinio ugdymo pamokas tai-kyti visose Lietuvos mokyklose? Tuo labiau kad 2007 metais Broniaus Markausko parengtame Lietuvos istorijos vadovelyje vienuoliktu-dvyliktu klasų moksleiviams apie partizaninį karą Lietuvoje skirtas tik vienas lapas teksto ir vienuolika nuotraukų. Apie dešimtmetį trukusį organizuotą partizaninį pasipriešinimą okupantui ir jo reikšmę Lietuvai pasakyta: „Tai turėjo didžią prasmę.

(keliamas į 7 psl.)

Nacionalinio saugumo ir Seimo garbės reikalas

Per bemaž dvidešimt Antrosios Lietuvos Respublikos metų būta atviros agresijos faktų ir netrumpa seką mėginių sukelti visuomenėje įvairaus pobūdžio sąmybių ir provokacijų. Kai kurį specialistų nuomone, tokias sumaištis planuoja, rengia, kursto Lietuvoje veikiančios nedraugiško užsienio specilių tarnybos. Tai vadina mieji „minčkieji projektai“ (MP), kuriais siekiama sukelti visuomenės nepasitenkinimą renkamosios ir skiriamosios valdžios veikla, silpninti šalies nacionalinį saugumą, menkinčių Lietuvos Respublikos prezidentą tarptautinėje politikoje.

MP vaidmuo istant Blogio imperijai

Tai vienas iš imperinės politikos būdų susigrąžinti atgalias į „narvą“ ištrūkusį grobį – pagal Stalino Hitlerio 1939 m. slaptą suokalbį okupuotas valstybės, šiuo metu atkūrusias valstybingumą. Esame Europos Sajungos paribio valstybė. Neabejingam šalies pilieciui aišku, jei galingesnis kaimynas telkia pasienyje kariuomenės divizijas ir tankų armijas, tai mažesnės valstybės patiria grėsmę. Nepriklausomybei ir imasi priemonių tą grėsmę sumažinti ar panaikinti.

Bet koks veiksmas arba tyčiomis sukurti provokacija duotų agresoriui pateisinamą dingstį pavartoti karinę jėgą. Lietuva tai patyrė 1940 m. Buvo priekaištų dėl tariamai pagrobtos sovietų kareivio, po to ultimatumas ir raudonarmiečių kolonus užtvindė visą kraštą. Dabartinė Lietuvos padėtis visiškai kitokia. Lietuvos narystė NATO veiksmingai stabdo agresoriaus kėslus. Tą liudija ir Europos žemyno 60-ties metų patirtis. Tačiau neprošal pakartoti čekistų 2006 m. lapkritį užsienyje nenuodyto disidente A. Litvinenkos nuomonę. Jis teigė, kad Baltijos valstybių, taip pat ir kitų iš sovietų įtakos išsprūdusių šalių patikima saugumo garantija gali būti tik „laisva, stabili Rusija, valdoma civilizuotu, išsilavinusi demokratisku pažiūrų žmonių.“ Įvykių eiga rodo, kad šios garantijos teks ilgokai laukti.

Sąmyšiai vidaus politikoje

Esame ir dar nežinia kiek ilgai būsime veikiami energetinio šantažo ir pasikartojančių sąmybių vidaus politikoje. Naivu būtu manyti, kad premjero G. Vagnoriaus dezertyravimas, Pakso geitoistorija, mažaraščio svetimšaliu šaltkalvio, įsigijusio akademinių diplomų, svaigianti sėkmę vidaus politikoje, vai-

nikuota europarlamentaro kėde, seimūno Muntiano bizneliai, yra tik lėtai sveikėjančios posovietinės visuomenės reiškiniai. O jeigu minėti ir mažiau ženklu faktai, kurių netrūksta, yra patys tikriausiai MP? Kas tada? Juk jau spėjome priprasti, kad prieš kiekvienus rinkimus padaugėja proginių partijų ir vis atsiranda naujas „gelbėtojas“ su visai nesunkiai nuspėjamu tikslu. Proginių partijų daiginimas prieš kiekvienus rinkimus ir „gelbėtojų“ apsireiškimai mūsų šalyje jau iprastas, bet gerokai užsitempias reiškinys. Nė vienoje Vakarų demokratijos šalyje dvidešimt – trisdešimt politinių partijų nepasitaiko.

Pilietinės visuomenės atraminiai stulpai

Pirmosios Lietuvos Respublikos metais (1918–1940) buvo ryžtingai ir nuosekliai kuriama ir brandinama pilietinė visuomenė. Jি remėsi keturiais stulpais: Šeima, Mokykla, Bažnyčia ir Kariuomene. To stebetinai stiprus įdirbio nepajėgė sugrauti net pusę amžiaus trukusiti itin žiauri sovietinė okupacija. Tuometinė šalies vadovybė, nematydama jokios priimtinos išeities, sovietų – nacių totalitarinių režimų agresijos akivaizdoje negebėjo pasirinkti mažiausios blygės. Suomijos ryžtingo pasipriešinimo variantas, nors tik simboline prasme, buvo atmetas. Tačiau Atgimimo laikotarpiu visuomenėje sukaupto, išlikusio nesunaikinto Lietuvos demokratinio pilietiškumo, atlaikiusi pusę amžiaus trukusias okupanto represijas ir slopinimus, pako, kad galinga Sajūdžio banga nušluotų Kremliaus emisarų suformuotą valdžią. Tai buvo tikroji Tautos valios raiška, tolygi stebulkui, sugriovusiam okupantu kėslus.

Antrosios Lietuvos Respublikos kelias

Per pastarąjį Atkurtos Neprirklausomybės dvidešimtmetį pilietinės savimonės ugdymo srityje pasiekta nedaug. Neiliustracijos, nei desovietizacijos, nei dekagebiziacijos projektų naturėta, nors apie tai daug kalbėta ir svarstyta. Lietuvos valstybingumas buvo atkurtas okupacijos sąlygomis. Okupuotoje Vakarų Vokietijoje aktyvi denacifikacija tėsėsi gal pustrečių metų.

Savaime suprantama, Atgimimui auštant ir vėliau buvo sąmoningai vengta duoti Kremlui dingstį panaudoti karinę jėgą. Juk Kovo 11-osios Aktas buvo skelbiamas okupacijos sąlygomis, išmin-

tingai ir tinkamu metu. Gorbačiovo „perestrojka“ buvo atrišusi ne tik liežuvį, bet ir išlaisvinusi pilietinį mąstymą. Sajūdis įvardijo pagrindinį tikslą: Lietuva nepasitraukia iš imperinio „sojūzo“, i kurį niekada nebuvo išstojusi, tik atkuria agresoriaus sutryptą valstybingumą. Desovietizacijos būtinybė niekada nebubo pamiršta, tačiau to imtis visada stigo politinės valios.

Pasikartojimo pavoju realus

Nereikėtų stebėtis, kad Lietuvai atgimus mažne prieš dvidešimt metų ir vėle tapus visateise Europos valstybe, kai kurie jos piliečiai nubudo ir „prisikėlė“ tik dabar. Visko pasitaiko... Bet nejaugiai vėl naujas MP? Prisikėlimiečių lyderis Arūnas Valinskas taupo Seimo pirmininku. Sis atvejis ryškiai skiriasi iš kitų, kaip itin pavojingo visuomenės negalavimo simptomas.

Brandžioje piliečių visuomenėje asmuo, neturintis valstybinio darbo patirties, per dvidešimt metų nepasireiškęs jokoje politinėje veikloje, negaliėtų būti išsviestas iš pačių aukščiausią orbitą ir tapti antruoju asmeniu valstybėje. Konstituacija numato, kad Seimo pirminkas gali tam tikrais atvejais laikinai pavaduoti Respublikos Prezidentą, taigi ir vykdyti Vyriausiojo kariuomenės vado pareigas.

Teisiškai sunorminti reikalavimus kandidatams

Šmaikštavimo ir miklalieužuvystės patirties aukštoms pareigoms eiti nepakanka. Be to, tokia Seimo pirmininko „veikla“ visuomenės akysė išties nepelnytais menkina Seimo prestižą. Nacionalinio saugumo požiūriu – tai labai opus ir atsakinas klausimas. Respublikos VSD turėtų laiku išryškinti MP pavoju, užsakovus ir vykdytojus. Pasikartojimai prikišamai rodo nepakankamai suderintą teisinė bazę, valstybės valdymo institucijų neigalumą dalykiškai, oriai ir padoriai darbuotis valstybės labui. MP atveju – tai tiesioginė grėsmė nacionaliniams saugumui.

Tačiau bene pats svarbiausias klausimas teiktinas Seimui: ar ne laikas teisiškai sunorminti reikalavimus tiek išsilavinimo, tiek valstybinio bei visuomeninio darbo patirties prasme asmenims, pretenduoantiems imtis valstybinio darbo? Toks sunorminimas turėtų pagelbėti ir rinkėjams dalykiškai apsispresti. Pasikeitus Seimo lyderiams galima tikėtis teigiamo poslinkio.

Edmundas SIMANAITIS

Retorika, tikslai ir galimybės pašalinti esminį kliuvinių

limybių ir visuotinės gerovės.

Norėčiau dar kartą pažeidžiai, kad mažos arba mažiau išsivysčiusios valstybės nebegali išvengti pasaulinės atsakomybės ir kad visi esame atsakingi už mūsų visų bendrą dabartį ir ateitį. Pripažinkime, kad nuo šiol kiekvienai valstybei pasauliniai interesai yra ir jos nacionaliniai interesai, o pasaulinė pareiga yra ir jos nacionalinė pareiga.

Pragmatiškas interesas gauti kompensaciją už padarytą žalą būtų savaime suprantamas ir gana nesunkiai sprendžiamas, jei slaptojo sandėlio, žinomo M-R paktu vardu, pasmerkimą pripažintą Sovietų sajungos teisių bei atsakomybės perėmėja Rusijos Federacija. Deja, Rytuose nuolat pasigirsta politikų balsų, neigiančių agresijos ir neprieklausomų Baltijos valstybių okupacijos faktus. Kai kurie Rytų politikieriai netgi tvirtina, kad 1940 m. birželį okupuota Lietuva pati „prašesi“ priimama į Sovietų sajungą.

Stokojama politinės valios pripažinti tikrovę

Atrodo, kad Rytuose vėl gaivinami planai atkurti Rusijos imperiją ir, matyt, todėl dabartinė šalies vadovybė nesukaupia pakankamai politinės valios pripažinti sovietų komunistinio ir vokiečių nacionalsocialistinio režimų padarytus bendrus nusikaltimus, o po to, pasekus pokarinės Vokietijos pavyzdžiu, atsiprašyti kadais pavergtų tautų.

Suvokiant, kad Rytuose dar net nemėginama atsakyti „aštros retorikos“ aptaria ma tema, vis dėlto turime tikėtis, kad mūsų politikai ir toliau laikysis Lietuvos užsienio politikos strategijos. Bet koks vienpusiškas svarbiausias tikslų atsakymas, siekiant pragmatiškos ekonominės naudos ar kokių nors lengvatų, gali būti suprastas kaip kapituliacijos pradžia. Tikrovė nedžiugina – beveik per dvi dešimtis neprirklausomybės metų energetinė priklausomybė nuo Rusijos nepasikeitė nė per colę. Tokiu būdu buvo ir liko iki šios dienos aktuali problema mūsų šalai, Europos Sajungai ir pačiai Rusijai įvertinti didžiausią 20 amžiaus nusikaltimą – M-R paktą ir jo pasekes tarptautinės teisės kalba.

Andrius BOSELIS

Nuomonė

Kas išgirs teisiamus Lietuvos Laisvės kovų dalyvius

„Nepriklausomoje Lietuvoje sulaukėme tokiu laiką, kai kagėbistai, naudodamiesi neobjektyviais, nekompetentingais ir inertiskais mūsų teismais, su dideliu pinigų pagalba, plačiu frontu pradėjo atvirą puolimą prieš mus: įteisiamujų suolus sodina visų kartu Lietuvos laisvės kovų dalyvius ir jų šeimas“, – šitaip savo nusivylimu neslėpė Kauke kalbinta garbingo amžiaus 1941-ųjų tremtinė, per stebuklą išlikusi gyva po priversinės kelionės prie ledinės Laptevų jūros. Šios kalbintos ponios pavardė redakcijai žinoma, tačiau dėl žemai dėstomų priežasčių jos garsiai skelbtai negalima: ji beregint atsidurtų ant to paties teisiamujų suolo, ant kurio štai jau ilgus metus sėdi legendinio partizano Daumanto brolis Lietuvos partizanas Antanas Lukša, disidentė Nijolė Sadūnaitė, Sausio 13-ąją žuvusi Nepriklausomybės gynėjų artimejį: S. Asanavičienė, Krievickai, Gerbutavičiai ir Juknevičiai, dabartinis Seimo narys Arvydas Anušauskas, signataras Juozas Karvelis, Atkuriamojo Seimo narė Zita Šličytė ir kiti. Ant to paties teisiamujų suolo „pasodinta“ ir visa Lietuvos politinių kalinijų ir tremtinių sajunga, vienijanti apie 40 tūkstančių buvusių tremtinių, politinių kalinijų ir Lietuvos partizanų. Visi jie ten susodinti tūlo piliečio Algilio Klimaitio, remiantis paskutinio teismo paskutiniu sprendimu – visai ne kagėbisto ir visai ne slaptojo KGB agento „Kliugerio“. Jis ant teisiamujų suolo susodino pačius garbingiausius ir Lietuvai daugiausia nusipeiliušius žmones ir tikisi iš jų prisiteisti gražaus pinigėlio todėl, kad šie viešai pasakė: A.Klimaitis – buvęs slaptasis KGB agentas „Kliugeris“.

Turbūt dar daug kas prisiema frazę „KGB voratinklis“. Su šia rubrika 1992 m. dienaštis „Lietuvos aidas“ pradėjo spausdinti visą seriją išslaptintų dokumentų apie KGB veiklą, nukreiptą prieš atkurtos Lietuvos valstybinę. I dienaštį šie dokumentai pateko iš Sovietų sąjungos KGB veiklos Lietuvos tyrimo komisijos, sudarytos dar 1991 m. Atkuriamojo Seimo. Viena iš šios komisijos užduočių buvo perimti buvusių Lietuvos Sovietų sąjungos KGB padalinii archyvus ir kitą dokumentaciją, tad ji turėjo ką skelbtį. Is to ir gime minėtas serialas, kurio herojus „Kliugeris“ buvo ivardytas kaip A. Klimaitis.

Laikui bégant, KGB voratinkliai primiršti, tačiau A. Klimaitis, kaltintas veikęs prieš atkuriama Lietuvos valstybę, šiandien patogiai naudojasi jos garantuojamais teisėmis. Jau daugybę metų nuo minimų įvykių jo gynėjai uoliai varsto Lietuvos teismų duris su ieškiniais dėl garbės ir orumo įžeidimo, pavadinus jį „KGB agentu“, ir reikalauja už tai tūkstantinių sumų neva žalai atlyginti ir išlaidoms padengti.

Dabar reikalų teismuose dėl A. Klimaičio „ižeidimo“ turi (ar turėjo) platus laikraščių spektras: „Lietuvos rytas“, „Valstiečių laikraštis“, „XXI amžius“, kaip tretieji asmenys – naujenų agentūros ELTA ir BNS. Žodžiu, šiuo metu A. Klimaičio „garbė ir orumą“ perdėm uoliai mėgina apginti net trys Lietuvos teismai.

Štai prie Lietuvos politinių kalinijų ir tremtinių sajungos A. Klimaitis prisikabino 2004 metais už jos dar 1995 m. išleistą knygą „Iš naujosios Lietuvos istorijos (dokumentų rinkinys)“. Atkreiptinas dėmesys į knygos pavadinimo

antrają dalį – „dokumentų rinkinys“. Joje publikuojami Atkuriamojo Seimo KGB veiklai tirti sudarytos komisijos dienaštyste „Lietuvos aidas“ dar 1992 m. skelbtai KGB dokumentai. Neva A. Klimaitis tik praėjus devyneriems metams iš minėtos knygos žinojės, kad visuomenėje esąs žinomas kaip KGB agentas, ir labai įsižeidęs.

Bet kagėbistu šį veikėjų yra įvardiję ne tik minėtieji asmenys. Tai padarė ir Liustracijos komisija, 2006 m. priėmusi nutarimą, kad A. Klimaitis bendradarbiavo su KGB. Žinoma, šis nusisamdė gerą advokatą ir puolė bylinėtis su valstybinę liustraciją vykdanciais visuomenininkais – vadinaujama Liustracijos komisija, kuri dirbo (ir dirba) be atlygio ir be lėšų bylinėjimams padengti. Kaip tik tuo metu šiam visuomenininkų būreliui pasirodė per sunku prieš gerai apmokamus advokatus kautis teismuose už valstybės reikalus be valstybės paramos, ir jie atsisakė tai daryti. Taigi faktiškai Liustracijos komisija savo veiklos nebevykdė. Is penkių jos narių buvo likęs vienas, bet ir jis, be atskiro Liustracijos komisijos igaliojimo, neturėjo teisės jai atstovauti. Argi tokiomis sąlygomis sunku teisme išsiginti bendradarbiavimo su KGB?

„Kliugeris“ buvo neįtikėtinai gudrus veikėjas – jo agentūrinė byla dingusi, pranešimų jis nerašydavo, tik persakydavo juos. Tie pranešimai išlikę surašyti kadrinių kagėbistų trečiuoju asmeniu, atpasakojoamojo pobūdžio. A. Klimaičio gynyba pasikvietė į teismą buvusius KGB operatyvinius darbuotojus. Remiantis A. Žiuku, R. Vžesniauskui, V. Karinauskui ir E. Eismuntu (kai kurie ir darbar tikriausiai gauna labai nemažas pensijas iš Rusijos),

A. Klimaitis buvo išnaudojams, kaip informacijos šaltinis, jam nežinant, o pinigines premijas, skirtas jam iš Maskvos, pasisavindavo ir neva Kliugeriui nemokėjo. Ir to pakak, kad A. Klimaitis išsisuktų.

Žodžiu, Lietuvos Respublikos teismams KGB archyvuose išlikę dokumentai – operatyviniai pranešimų juodraščiai, šifrotelegramos, specialieji sąsiuviniai, operatyviniai planai – néra patikiimi įrodymai. O štai buvusių kagėbistų, penimų Rusijos, liudijimai – patikimi...

Lygiai tokie pat nepatikiimi ir Lietuvos teismai. Iš naujo suformavus naujos sudėties Liustracijos komisiją, kuriai stojo vadovauti Algimantas Urmonas, teisės profesorius, norėta atnaujinti A. Klimaičio bylą, motyvuojant, kad kai A. Klimaitis išsigynė teismuose bendradarbiavimo su KGB, Liustracijos komisija, praktiskai nebeveikusi, teisme negalėjo tinkamai atstovauti savo sprendimo dėl A. Klimaičio. Tačiau teismas ir šį kartą buvo palankesnis A. Klimaičiui: Liustracijos komisija gavo neigiamą atsakymą, mat praleistas terminas, per kurį byla galėjo būti atnaujinta.

Štai šiandien Lietuvos laisvės kovų dalyviai: vieni – visą gyvenimą pašventę Nepriklausomos Lietuvos atkūrimui, kiti – puvę sovietiniuose kalėjimuose už Lietuvą, treti – užmokęjė aukščiausią kainą – savo vaikų ir artimųjų – gyvybe, šiandien sėdi teisiamujų suole, į kurį juos padino labai jau įtarinias, kaip tik šią minutę nebe-kagėbistas – A. Klimaitis. Sėdi išduoti savo valstybės, kuri ėmėsi vykdyti liustraciją, bei taip ir nesugebėjo jos įvykdyti. Išduoti savo valstybės teismų, kurie dėl vienokių ar kitokiu forma-

lių priežasčių neleidžia įrodyti, kad minimas veikėjas vis tik buvo slaptas KGB agentas. Nors patys Lietuvos laisvės kovotojai savo numylėtai valstybei tokį priekaištų niekada neišreikštų.

Kas jieems belieka? Tikvėsai piktingis, kaip tai padarė N. Sadūnaitė, Z. Šličytė ir kiti, rugsėjo 23 d. naujenų agentūros ELTA konferenciją salėje surengę spaudos konferenciją, kurioje pasakė – teismo posėdis jiems priminė sovietmetį, kai buvo teisiamama ir negirdima.

„Garbės ir orumo įžeidimo klausimai yra labai subtiliūs. Mes norėjome, kad jis (A. Klimaitis, - red.) savo ieškinį asmeniškai, o ne per advokatą, kuris nieko nezino, paaiškintų. Todėl teismo prasėme pripažinti ieškovo dalyvavimą teismo posėdyje būtiną. Mūsų prašymą teisėja J. Šiškina trečadienį atmetė, motyvų nenurodė“, – sakė Z. Šličytė. Pasak jos, advokatas teismą tikino, kad A. Klimaitis yra išvykęs į Austriją, esąs užsiémęs ir negalėję atvykti. Z. Šličytė piktinosis, kad du trečiaisiais asmenimis patraukti asmenys – ji ir Juozas Karvelis – yra klaipėdiškiai, ir į teismus jau penktus metus važinėja kelis šimtus kilometrų, nors savo garbę ginantis asmuo atvykti nesiteikia, o teismas irgi nemato būtinybės jam dalyvauti nagrinėjant ieškinį“, – skelbė ELTA.

Taigi Lietuvos laisvės kovų dalyviai ir jų šeimos sėdi teisiamujų suoluose, A. Klimaitis – visai jau nebe „Kliugeris“ – vieši Austrijoje, teismai nieko negirdi ir nenori girdeti. Gal kartais naujoji Lietuvos Respublikos Prezidentė išgirs? Nepriklausomė Lietuvos sulaukėme tokiu laiką, kai daugiau lyg ir nebėra į ką kreiptis...

Ingrida VEGELYTĖ

Dėl Algirdo Paleckio antivalstybinių veiksmų

Lietuvos politinių kalinijų ir tremtinių sajungos valdybos protestas

niškumui ir pakeisti istorijos dėstydam Lietuvoje pagal Kremliaus politiką sukurtą scenarijų.

Konferencijoje kalbėjė Lietuvos žydų bendruomenės vadovas Simonas Alperavičius ir Antrojo pasaulinio karo veteranų organizacijos vadovas Julius Deksnyis iškreiptai interpretavo pokario įvykius ir nepriklausomos Lietuvos politiką. Pats A. Paleckis žadėjo Lietuvos steigti Rusijos valstybinių ekonominių programų ir nacionalinių

projektų struktūrinio centro „Kremliaus strategija“ filialą.

I konferencijai kviečti Lietuvos istorikai C. Laurinavičius ir L. Truska, sužinoję, kad konferencija žada būti daugiau politinė – propagandinė, nei mokslinė, dalyvauti joje atsisakė.

Gerbiame tokį jų apsisprendimą.

Smerkiame minėtus A. Paleckio ir jo bendrininkų veiksmus, laikome juos antivalstybinius, vertiname, kaip pokario Laisvės kovų idealų

ir Lietuvos Sajūdžio idėjų išdavystę ir prieš juos griežtai protestuojame.

Primygtinai reikalaujame:

- *Lietuvos Respublikos Seim* skubiai priimti Baudžiamoji kodeksas pataisą dėl totalitarinių komunistinių režimų padarytų nusikaltimų neišgimo ar jų menkinimo kriminalizavimo;

- *Lietuvos Respublikos Vyriausybė* neleisti Lietuvos steigti „Kremliaus strategijos“ centro filialą;
- *Teisingumo ministeriją*

svarstyti politinės partijos „Frontas“ registracijos panakinimo klausimą;

- *Valstybės saugumo departamento* pradeti ikitėsiminių tyrimą dėl partijos „Frontas“ vadovo A. Paleckio galimų bandymų silpninti Lietuvos valstybės nepriklausomybę.

Kviečiame visuomenę aktyviai ir viešai reikšti susirūpinimą dėl bandymų dėstyti Lietuvos istoriją pagal Stalino laikais parašytus SSRS ir Antrojo pasaulinio karo istorijos vadovėlius ir pataikavimo Kremliaus imperinei politikai.

Lietuvos partizanus, Laisvės kovų dalyvius, buvusius politinius kalinius ir tremtinius giliai sukrėtė žinia, kad politinės partijos „Frontas“ vadovas A. Paleckis rugsėjo 24 d. Vilniuje surengė Rusijos remiamą Baltijos šalių prokomunistinių istorikų ir Kremliaus propagandistų konferenciją apie Molotovo-Ribentropo paktą.

Konferencijos pranešėjai visai teisino ši paktą, neigė Baltijos šalių okupaciją, ragino nelyginti nacių ir komunistinių totalitarinių režimų nusikaltimų žmonijai ir žmo-

Pirmasis Dzūkijos partizanų dainų festivalis

(atkelta iš 1 psl.)

Festivalio dainų maratoną pratesė bendrojo lavinimo mokyklų meniniai kolektivai. Cia buvo ir duetas, ir trio, ir keli vokaliniai ansambliai. „Atgimimo“ vidurinės mokyklos septintokių ansamblis atkreipė susirinkusių dėmesį ne tik į nuoširdų gražų dainavimą, bet ir į aprangą – gel-

tonos, žalias ir raudonos spalvos apsiaustus.

Iš viso festivalyje dalyvavo per 100 jaunų dainininkų. Anot meninių kolektyvų vadovų, mokiniai šiai šventei rengesi labai noriai.

Ir dalyvių, ir svečių nuomones sutapo – festivalis pavyko.

Nuskambėjus paskutinei dainai, šiuo eilucių autorius

baigiamajame žodyje nuoširdžiai padėkojo mokyklų vadovams, mokytojams ir moksleiviams už aktyvų dalyvavimą festivalyje, nuoširdų dainavimą ir gana aukštą meninį lygi.

Buvo išreikšta nuomonė, kad tokie festivaliai vyks ir ateityje, taps tradiciniai.

Gintautas KAZLAUSKAS
Autoriaus nuotraukos

Dainuoja „Atgimimo“ vidurinės mokyklos vokalinis ansamblis (vadovė Daiva Meisnerienė)

Sergijaus Staniškio-Lito, Vilties, Tėvuko gimimo metinių renginiai

(atkelta iš 1 psl.)

Ilgą laiką partizanų gretose jam padėjo išsilaiatyti didelė konspiracija. Likdamas ištikimas priesakai, apsuptas prieš jis nusišovė savo bunkeryje Prienų šile.

Minėjimo metu kalbėjo monsinjoras Alfonsas Svarinskas, prieš tai Šv. Mykolo Arkangelo bažnyčioje aukojęs šv. Mišias už partizanų vadą. Gyvais prisiiminimais pasidalijo partizanų ryšininkė Anele Ruseckienė-Palmė. Jos šeimos sodyboje netoli Skriaučių buvo įrengtas priešpasakutinis S.Staniškio bunkeris. Tik šios partizanų ryšininkės ir jos šeimos deka bunkeris liko prieš neišaiškintas. Už nuopelnus ryšininkė Palmė buvo apdovanota 3-iojo laipsnio Laisvės Kovos kryžiumi.

Renginyje kalbėjo LPKTS pirmininkas Antanas Lukša. Jo paraginti renginio dalyviai žuvusio partizano atminimą pagerbė tylos minute. Buvęs partizanas Vincas Kubertavičius-Vidugiris prisiminė S.Staniškį, kaip karininką ir partizanų vadą, kurį jam pačiam teko matyti ir apie jį girdėti iš ginklo draugų. Atsiminimais apie tėvą pasidalijo duktė Danutė Sabaitienė, kuri su tėvu atskyrė karo pabaigoje ir daugiau jo nebematė.

Sergijaus Staniškio dukterys Danutė Sabaitienė ir Jūratė Gelžinienė (kairėje)

Renginio metu salėje skambėjo partizanų dainos, atliekamos folkloro ansambliai „Kupolė“, vadovaujamo Antano Bernatonio.

Atėjusieji į minėjimą žmonės galėjo pamatyti Kauno rezistencijos ir tremties muziejaus parengtą fotografijų parodą „Viltis žuvo paskutinis“, kurioje atsispindėjo S. Staniškio gyvenimo ir kovos kelias.

Seimo Pasipriešinimo okupaciniams režimams dalyvių ir nuo okupacijų nukentėjusių asmenų teisių ir reikalų komisijos pirmininko, Seimo nario Arimanto Dumčiaus ir šios komisijos referentės Danguolės Stonytės iniciatyva Lietuvos Respublikos Seime įvyko parodos „Viltis žuvo paskutinis“ atidarymas. Cia be fo-

tografijų buvo demonstruojami daiktai iš paskutinio S. Staniškio bunkerio. Taip pat veikė anksčiau muziejaus parengta paroda „Partizano Motina“.

Seime parodos atidarymo metu kalbėjo Seimo nariai: A.Dumčius bei Auksė Ramanauskaitė-Skokauskienė, profesorė Ona Voverienė, istorikas Darius Juodis, partizano duktė D. Sabaitienė, Kovo-11osios Akto signataras Algirdas Endriukaitis. Visose kalbose pažymėtas šio partizano gyvenimo ir kovos kelias. Susirinkusiu gausa liudija, jog tokie renginiai yra būtini. Minėjimą Seime užbaigė Vilniaus įgulos karininkų ramovės vyru choras „Aidas“ (vad. Tadas Šumskas).

Darius JUODIS

Sveikiname

Emiliją Palmirą VALIŪNAITĘ, buvusią Irkutsko sr. Čeremchovo mst. tremtinę, sveikiname Jubiliejaus proga. Linkime stiprybės, sveikatos, sėkmės ir Dievo palaimos.

**Sesuo, giminės
ir LPKTS Kauno filialas**

Garbingo 80-ojo jubiliejaus proga sveikiname buvusį politinį kalinį, Laisvės kovų dalyvį **Antaną AUDZEVIČIŪ** ir linkime stiprios sveikatos, neišsenkančios energijos ir Aukščiausiojo palaimos.

LPKTS Jonavos filialas

Veronika GABUŽIENĖ, Aldona RAGELIAUSKIENĖ, Ona DAUGVILIENĖ, Anelė PAULIUKEVIČIENĖ, Jadvyga RAZMARATIENĖ, Julius PAKŠTAS, Antanas MAZILIAUSKAS, Petras ŠNIUKŠTA – tai Jonavos kultūros centro buvusių politinių kalinių ir tremtinų choro „Viltis“, šiemet švenčiančio 20-metį, narai, choro veteranai. Sveikiname ir linkime stiprios sveikatos, skambią dainų ir Dievo palaimos.

LPKTS Jonavos filialas

Sveikiname LPKTS Pakruojo filialo 2009-ųjų metų jubiliatus:

Albertą JURĄ – 90-mečio proga;
Sofiją Račkutę-DAUPARIENĘ, Stasę Martišiūtę-BARTKEVIČIENĘ, Valeriją Martinaitytę-KARKLIENĘ, Petrą Vytautą KERNAGĮ, Zigmą KIRDEIKIĮ, Vladislavą LEBEDĄ, Ireną TINTERIENĘ ir Danutę VALTERYTĘ – 80-mečio proga;

Algirdą Zenoną VAITKEVIČIŪ, Julijoną JANICKĄ, Aloyzą JANULIĄ, Antaną MONKUNĄ, Zigmantą PALI-LIŪNĄ, Eugeniją Feliciją Ieskulytę-LUKOŠIENĘ, Adelę Gelžintytę-MICHAILOVĄ, Oną GRYBIENĘ, Antaną Vytautą POCIŪ, Oną GAILIUNIENĘ, Juliją ČIN-ČIŪ, Valeriją Genovaitę PETREVIČIENĘ, Bronislavą Danutę Pušinaitę-JANKEVIČIENĘ – 70-mečio proga;

Vidą Udraitę-STANKEVIČIENĘ ir Rimutę Dominauskaitę-JASNAUSKIENĘ – 60-mečio proga;

Ireną Balsytę-SURVILIENĘ – 50-mečio proga, Almą Bartkevičiūtę-PACEVIČIENĘ – 40-mečio proga.

*Linkime visiems jubiliatams
Darnos, ramybės ir sveikatos!
Te šilumos suteiks vaikai,
Vaikaičiai tegu lankos,
Ir niekad nepailsta
Geros, darbščios rankos!*

*Tegul būna Jums žemė dosni,
Tegul būna šviesa jums šviesi,
Tegu būna Jūs mintys eiklios,
Tegu būna palankūs Jums žmonės.
Ir te vėjas tykus Jus gobia
Šiltais meilės žodžiais
Lyg nematomu apsiaustu,
Saugančiu Jūsų gyvenimą.*

LPKTS Pakruojo filialo valdyba ir taryba

* * *

Aštuntoji rašytojo Petro Cvirkos literatūrinė premija paskirta mūsų žemaičiui rašytojui **Vladui KALVALČIUI** už novelių knygą „**Svečias iš Magadano**“.

Nuoširdžiai sveikiname ešeloną brolij, pelnus garbingą apdovanojimą. Linkime stiprios sveikatos, Dievo palaimos ir neišsenkančios kurybinės sėkmės.

LPKTS Radviliškio filialas

Užsiprenumeruokite „Tremtinį“

Prenumeratos indeksas – 0117.

Prenumerata kainuoja: 1 mėn. – 6,40 Lt,
3 mėn. – 19,20 Lt.

„Tremtinys“ išeina keturis kartus per mėnesį.
Prenumerata priimama „Lietuvos pašte“ iki kiekvieno mėnesio 22 dienos.

2009 m. spalio 9 d.

Partizano Motina

Stanislovas ABROMAVIČIUS

Emilija Butkevičienė

Emilija, gimus 1908 metais, ir Motiejus, gimus 1886 metais, Butkevičiai gyveno Kalniškių kaime, Kaišiadorių valsčiuje. Jų dukra Kazė pasakojo, kad Motina buvo ligota. Tėvelis buvo gerokai už žmoną vyresnis, turėjo vieną dirbtį laukuose. Šeima augino keturis vaikus: Emilija – jauniausioji, vidurinioji – duktė Ona, sūnus Leonas, gimus 1927 metais, ir vyresnysis Motiejus, gimus 1922 metais. Motiejus buvo geros širdies žmogus, dirbo lentpjūvėje, gaisrinėje, tėvų ūkyje. Ne jo kaltė, kad buvo verčiamas eiti į sovietų kariuomenę ir mirti už tūkstančių kilometrų nuo Tėvynės. Ne panorėjo, nepaklusso. Jo ankstyva žūtis atnešė Motinai dar daugiau skausmo nei jos kankinėtoja liga.

Juos, Butkevičių kaimynus, kaimo berniokus – Motiejų Butkevičių, Zigmą Žičių, gimus 1921 metais, ir Jeronimą Kasparavičių, gimus 1924 metais, 1945 metų pradžioje sugavo kareiviai ir kaip rekrūtus traukiniu vežė į sovietinę kariuomenę. Tačiau jauni vyrai nutarė bėgti. Ilgą kelią pėsčiomis grijo į téviškę. Kurį laiką slapstėsi namuose, tačiau tai buvo labai pavojinga, todėl 1945 metų balandžio 16-ąjį susirado Jono Neicelio-Šarūno būri, paskui perėjo rinktinės vado Bernardo Steponavičiaus-Milžino globon. Kalniškių vyrai buvo stropūs partizanai. Motiejus tapo Kirstuku, Jeronimas – Pavasariu, Zigmantas – Galiūnu, vėliau – Perkūnu. Kirstukui ir Galiūnui buvo suteikiti partizanų grandinių laipsniai, o Pavasariui tapo būrio, vėliau – kuopos vadu.

Emilija labai išgyveno dėl sūnaus gyvybės, verkė ir meldési. Motiejus retkarčiais parėdavo namo. Juos gaudė ištisos sovietų divizijos. Vyrai buvo ne tik gerai ginkluoti, bet ir gerai organizuoti, turėjo savo rėmėjų, informatorių, ryšininkų. Buvo susirérimų, netekčių. Motina nerimaudama sekė įvykius, tačiau susitikimų minutėmis sūnui nepriekaištavo.

Didžiausios nesékmės partizanus užklupo 1946 metų vasarą, kai vyko didžiosios J. Markulio-„Erelio“ išdavystės, pasikeitė apygardos vadovybė, o MGB agentas V. Pečiūra-„Griežtas“ tapo apygardos vadu. Partizanams išsakytą nesiimti kovinių veiksmų, siekiant išsaugoti pagrindines pajėgas ateicių, kai ateis į pagalbą Vakarai. Prasidėjo aktyvus fiktyvių dokumentų dalijimas, partizanų vadų ir jų šeimų apgvendinimas miestuose, daugiausia Vilniuje. Jiems atitinkus iškovotojų akiračio, vienas po kito buvo suimami.

1947 metų vasarą Kalniš-

mirti už Lietuvą.

1947 metais Motiejus Butkevičius-Kirstukas su fiktyviais dokumentais gyveno Vilniuje ir vykdė apygardos vado pareigas éjusio Petro Klimavičiaus-Uosio užduotis. 1947 metų lapkričio 22 dieną trys vyrai buvo atsisiuti į Rečionių kaimą. Motiejus labai norėjo susitikti su Motina.

Štai kas užfiksuta MGB dokumentuose, esančiuose Lietuvos ypatingajame archyve: 1947 metų lapkričio 21 dieną agentas „Žemietis“ pranešė, kad kitą dieną iš Vilniaus į Rečionis atvyks Pavaras, Kirstukas ir Perkūnas iš gyventoju rinkti partizanams pinigų. Kareiviai pradėjo seksti. 1947 metų lapkričio 24 dieną pas Rečionyse gyvenančius Pilkius buvo apsupti du partizanai. Vieną jų nušovė bėgantį. Pas nužudytajį rastas pasas, išduotas Vilniaus 1-ame milicijos skyriuje, bylojo, kad tai Paškauskas Pranas, Motiejus. Taip pat buvo rasta pažyma dėl atleidimo nuo karinės tarnybos, Vilniaus žemės ūkio technikumo pažyma dėl darbo ir profsąjungos bilietais. Tačiau tarp šių padirbtų dokumentų rastas ir 1947 metų lapkričio 16 dieną išrašytas rinktinės vado Petro Klimavičiaus-Uosio raštelis, kad iš pareiškėjo gavo 700 rublių. Greitai MGB nustatė, kad tai Motiejus Butkevičius-Kirstukas. Likęs gyvas partizanas – kuopos vadas Jeronimas Kasparavičius-Pavasaris iš Kalniškių turėjo panasius dokumentus Žvirblio Jeronimo vardu. Jie Vilniuje „dirbo“ pogrindyme ir labai dažnai atvažiuodavo į Kaišiadorių vykdyti partizanų užduočių. Deja, Markulio agentų buvo kontroliuojami. Pavasaris buvo nuteistas ilgus metus kalėti ir 1948 metais žuvo Intos lageryje. Perkūnas taip pat po trijų dienų buvo suimtas, nuteistas ilgus metus kalėti. 1958 metais žuvo Karagandoje.

Po keleto dienų Motiejus palaikus užkasė Kaišiadorių prieigose, skardyje prie pieninės. Emilija ieškojo būdų sūnų palaidoti kapinėse. Už kumpi ir naminę degtinę stribai leido kūną iškasti ir palaidoti Navados kaimo kapinėse.

(keliamo į 6 psl.)

Kaišiadorių valsčiaus Kalniškių kaimo partizanai (iš kairės): Jeronimas Kasparavičius-Pavasaris, Zigmantas Žičius-Perkūnas, Motiejus Butkevičius-Kirstukas

kių kaimo partizanus NKVD išblaškė, saugumo užverbuo- ta partizanų vadovybė siūlė dokumentus, tarsi legaliai, gyventi Vilniuje. Žinoma, tai buvo apgaulė.

Motiejus, prieš išvažiuodamas į Vilnių, gyveno pas ūkininką slėptuvėje. Greitai jiedu su Kasparavičiumi paliko slėptuvę. Manoma, kad jie galėjo būti išduoti, tačiau sugebėjo išsigelbėti. Atsirado Rečionyse pas Rikį. Motiejus papraše žmogų padėti pasimatyti su Mama. Sunkus buvo judviejų pokalbis, kurio pabaigoje Motiejus Mamai padeklamavo: „Nelauk, nelauk, sena močiute, / sūnelis nebegrīš. / Klausyk, ką tau rai- ba gegutė / atskridus pasakys.“. Sunku pasakyti, kaip neplyšo li- gotos Motinos širdis. Juk ji tu- rėjo nujausti, kad sūnų mato paskutinę kartą, pasiryžusi

Pastatykime paminklą Motinai

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga jau ne vienerius metus siekia įamžinti Laisvės Kovotojų Motinų atminimą. Prieš kelerius metus kilo idėja pastatyti simbolinį Kovotojų, žuvusiu už Lietuvos Laisvę, Motinos paminklą, numatyta jam vieta Kauno buvusiose senosiose kapinėse. Sumanymas pradėtas įgyvendinti.

Prie šio paminklo pastatymo galite prisidėti ir Jūs, Jūsų šeimų nariai, giminės, kaimynai, pervesdami į Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos DnB NORD banko sąskaitą Nr. LT864010042501566754 norimą paaukoti sumą.

Dėkojame paaukojusiesiems:

- Bronislavai Pupšienei – 100 litų,
- Elenai Mikučionienei – 100 litų,
- Aldonai Zajenkauskieni – 50 litų,
- Algirdui Kavaliauskui – 100 litų,
- Česlovui Bytautui – 50 litų,
- Vytautui Juodzevičiui – 100 litų,
- Birutei Biliūnaitei – 100 litų,
- Vladui Didžiuliui – 100 litų,
- Vaclovui Milaičiui – 100 litų,
- Stasei ir Broniui Pučkoriams – 100 litų,
- LPKTS Kėdainių filialo nariams – 1000 litų,
- Aleksandru Pečiuliui – 100 litų,
- Petrui Gvaldai – 100 litų,
- Kazimierai Butkuvienei – 100 litų,
- Donatui Mikalčiui – 100 litų,
- Benitai Gulbinieni – 100 litų,
- Izabėlei Čepaitienei – 50 litų,
- Jonui Mečioniui – 200 litų,
- Stasei Skipitytei-Jurevičienei – 100 litų,
- Juozui Mikalčiui – 100 litų,
- Adélei ir Vytautui Bakčiams – 100 litų,
- Anicētai Kvedarienei – 100 litų,
- Antanui Savickui – 100 litų,
- Alfonsui Savickui – 100 litų,
- Petrui Navogrudskiui – 100 litų,
- Jonui Svetikai – 100 litų,
- Stasei Noraitienei – 100 litų,
- Petrui Jankauskui – 100 litų,
- Leokadijai Zavatkienei – 50 litų,
- Vandai Steponaitienei – 60 litų,
- Vladui ir Stanislavai Krivickams – 100 litų,
- Valerijai ir Pranui Šankeliams – 100 litų,
- Elzei Rinkevičienei – 50 litų,
- Aldonai ir Kaziu Dūdoms – 100 litų,
- Zofijai Gudavičienei – 100 litų,
- Edmantui Abraičiui – 200 litų,
- Stanislavai ir Juozui Adomaičiams – 150 litų,
- Lionei Teresei Stanaitienei – 200 litų,
- Gediminui Karauskui – 100 litų,
- Julijonui Ardavičiui – 100 litų,
- Genovaitei ir Vytautui Švenčioniams – 200 litų,
- Mykolui Vytautui Pečiulaičiui – 200 litų,
- LPKTS – 4340 litų,
- Broniui Tvarkūnui – 100 litų,
- Vandai Banionytei – 100 litų,
- Reginai, Juozui ir Vaidui Baniams – 120 litų,
- Aldonai ir Mykolui Ūžoms – 200 litų,
- Valerijai Burbienei – 100 litų,
- Genovaitei Saulutei Žyginei – 100 litų,
- Česlavai ir Vyteniui Rimkams – 200 litų,
- Antanui Vaičiuškai – 200 litų,
- Algimantui Viržaičiui – 100 litų,
- Irenai ir Broniui Zlatkams – 200 litų,
- Petrui Adomauskui, Elvyrai Pukinskieni ir Almai Grimalienei – 300 litų,
- Algirdui Šmerauskui – 100 litų,
- Vytautui Juozui Micutai – 100 litų,
- Liudai Skačovienei – 100 litų,
- Vytautui Kluoniui – 125 litus,
- Broniui Znaidauskui – 200 litų,
- Leonui Kerosieriui – 300 litų,
- Džuljetai ir Povilui Varanauskams – 200 litų,
- Danutei ir Vincui Kazanavičiams – 100 litų,
- LPKTS pirmininkas Antanas Lukša

Emilija Butkevičienė

(atkelta iš 5 psl.)

Tuo nelaimės nesibaigė. Motiejų ir ligotą Emiliją 1948 metų gegužės 22 dieną vežė į Sibirą. Tuo metu jauniausios dukrelės Albinos namuose nebuvo. Motina net apsidiaugė, kad tremties dukrelė išvengs, negalvojo apie save. Pradėjo krautis daiktus. Staiga Albina pravėrė duris ir pamatė svetimus žmones, tėvelių verksmą. Tėvelis stovėjo viduryje trobos, prie lovos, kur gulėjo nevaikščiojanti Mama. Pamatę dukterį, tėvai labai išsigando. Stribai ir kareviai susidomėjo atėjusiaja, nes į sąrašą įrašytas ir vaikas. Staiga susigriebusi, Mama ramiu balsu paklausė: „Vaikeili, atėjai duonos pasiskolinti? Eik, eik neturim mes duonos. Eik ir pasakyk mamai, kad neturim.“

Ir paaiškino lietuviškai suprantantiesiems, kad tai kaimynų mergaitė duonos atėjo, nes šiandien ruošesi kepti, net kubilą, stovintį kampe, parodė. Žinoma, tai ne vienintelė istorija Lietuvoje, kai tremiamą Motiną nepabijojo Lietuvoje paliki mažametį vaiką.

Ašarodama mergaitė išėjo iš savogimtujų namų, supratusi, kad tai atsisveikinimas su tėvais. Ją užaugino savi.

Emilija Butkevičienė mirė

šešone, Čeliabinsko srityje, pakeliui į tremties vietą. Jos kūną iš vagono išmetė. Tėvai vieną nuvežė į Krasnojarsko krašto Jarcevo rajono Krivliako gyvenvietę. Ten jis iškentėjo didžiausius vargus. 1956 metais, jau septyniaskimties, grįžo į Lietuvą, tačiau tėvynėje pagyveno tik keturis mėnesius. Mirė pamatės tėviškę, džiaugėsi, kad suaugusiems vaikams galėjo papasakoti apie paskutines Emilijos gyvenimo dienas, Sibiro tremties sunkumus. Kazė užaugo tarp svetimų, liko mažaraštė, dirbo tarybiname ūkyje melžėja, tačiau niekada nepamiršo savo šeimos. Dar 1988 metais pradėjo ieškoti tėvelių ir brolių gyvenimo pėdsakų.

Išvežus šeimininkus, sovietai viską konfiskavo, išvezė, išgrobstė. Žemę perdavė „Zagotzerno“ įstaigai. Po kurio laiko išniekintoje sodyboje bandė iškurti Albina. Pavysko, nors apie tai sužinoję aktyvistai pakelė triukšmą, pranešė prokurorui...

Navasdū kapinėse, be Motiejaus Butkevičiaus, laidotas jo Tėvelis, partizanai Alfonsas Savickas, Antanas Žičius, Vladas Stanevičius, Vaclovas Urmulevičius... Tik Emilijai Butkevičienei likimas ramybės Lietuvoje pagailėjo...

Pagerbtas žuvusių partizanų atminimas

Rugsėjo 26 d. dalyvavau Tauro apygardos partizanų vado Aleksandro Grybino-Fausto 60-ųjų žūties metinių minėjime. Aplankėme žūties vietą, toliau, netoli bunkerio, – partizano Vaičaičio (1925–1945) žūties vietą. Padėjome gėlių, uždegėme žvakelių. Dalijomės skaudžiais prisiminimais. Šis renginys paliko didelį ispūdį. Minėjimą organizavo Marytė Naujokienė kartu su savo vaikais ir vaikais. Šiai šeimai turėtume žemai nulenkti galvą ir pareikšti didelę pagarbą. M. Naujokienė, buvusi partizanų ryšininkė, būdama garbaus amžiaus neleidžia kovotojų atminimui nugrimzti užmarštin. Tai ji surado žuvusio Fausto kūną ir palaidojo kapinėse prie savųjų... Jo žūties 60-ųjų metinių proga pastatė kulkų paminklėlį ir subūrė tiek daug žmonių – pažystamų, artimųjų ir giminių, mums visiems parodydama pavyzdį, kad reikia mylėti aritimą, gerbti mirusijį.

Dékoju Marytei Naujokienei už vašes ir linkiu toliau testi savo veiklą ir saugoti šviesų partizanų atminimą. Salomėja UŽUPIENĖ-Rūta

Nuoširdžiai dékoju už tokį gražų renginį organizatoriams ir visiems, kurie, negaliédami laiko, dalyvavo šiame renginyje. Esu DKA apygardos A rinktinės buvusi ryšininkė ir partizanė. Čia mano vyro tėviškę, ir man buvo labai įdomu pabūti kartu su visais.

Dékoju Marytei Naujokienei už vašes ir linkiu toliau testi savo veiklą ir saugoti šviesų partizanų atminimą. Salomėja UŽUPIENĖ-Rūta

Teisybės pamokos po Žibininkų miško samana

„Nerealai“ smagiai pasižaučiau patekės į autobusu, čiurlioniškai jaukią rugsejo popietę nunešusį su grupė mielių palangiškių, pagarbos vertų lietuvių, į Žibininkų mišką. Prieš 60 metų TEN būta daug skaudaus. Po 60 metų ten buvau nekasdieniško įvykio liudininkas. Neeilinė pavakarė. Labai nuovoki, intelektuali, per daugelį metų gražiaus darbais ir į žemaičias širdis įaugusi, prie Mituvos, Jurbarke, vaikystės pėdutes įmynusi, ten ir žaislus smėlio dėžėse palikusi, Kaune aukštąsias žemdirbystės studijas baigusi verslininkė Rada Matulevičienė pargintai pasistengė, padėdama ir prisidėdama įgyvendinti Palangos politinių kalinių ir tremtinų eksvadovo Petro Gabrėno idėjas –

Vilimo kalne atkurti, autentiškai atstatyti Kardo partizanų rinktinės Narimanto kuopos bunkerį.

Daugelis ten leidomės. Tarsi šventos Komunijos. Bent minutei pajauasti, kaip skausmas, lūkesčiai, laisvėjimo viltys, buvusių kovotojų kraujas, autentiškos liktarnos, pelesiukų tvaikas virsta realybe.

Bunkerį anuomet statė vyrai–narsuoliai, kovoje, žuvę už laisvos, niekam nevergaujančios tautos, tikro lietuviuo Garbę. Pusės šimtmečio Tautos sielos veidrodis nu-skaidrino ir nuotaikas, ir 2009-ųjų rugsėjo iškilmėse prie Žibininkų miško bunkerio susirinkusiųjų veidus. Rimtis.

„Čia dabar daug žmonių lankysis, daug tėvelių atsives vaikučius ir sykiu pasikartos Lietuvos, Žemaitijos regiono istorijos pamokas. Istorinės tiesos, gal kur ir ginčytinos, padės ugdyti nepriklausomos, demokratiškos pilietinės visuomenės ateities gerovės kūrėjus. Kaip nuosavus namus kurti Lietuvą, teisingą, apie kurią svajojo ir už kurią kovojo šio kalnelio bunkerje gyvenę narsuoliai,“ – primė iškilmių dalyviams ponai Rada Matulevičienė, asmeniniu pavyzdžiu patriotiškai įkvėpianti ir kitus šių kraštų verslininkus konkretiai gausinti gerų darbų skaičių, imitis filantropinės veiklos, kuri visais laikais įrodo, jog visi gerieji darbai žmonių, tautiečių, seniorų ir vaikų labui, be jokių skambiu šūkių ar šiaudinių reklamos, anksčiau ar vė-

liau gerumu sugržta atgal į mylinčią širdį. Juk geriausios mintys, pats įsitikinau, be remėjų netampa knygomis, o štai su intelektualiu verslininku galima daug žmonių nudžiuginti.

„Aš, ir ne tik aš, šiandien esame labai laimingi, – žurnalistui kalbėjo Palangoje gyvenanti Lietuvos patriotė, autentiškais lietuviatės lino rūbais pasidabinusi Žibininkų iškilmėms ir lauko gėlių puokštę atsivežusi, prie bunkerio samanas papuošusi Agota Vaitkūnienė. – Aš pati keturis kartus važiavau čia, kiek pajégiau, žemes kasiau, dirbau, atkuriuant partizanų bunkerį. Pakilu sieloe! Ačiū mus parėmusiai Žibininkų

Pranciškus Samauskas, greta–niekada savo principų, Laisvės idealų. Tiesos siekimo neišdarvė palangiškai – Stefa Večerskytė-Daukšienė, Vytautas Jurevičius, Marija Jurevičiūtė, jų bendraminčiai Vida Galdikiénė, Irena Stonkienė, Genutė Bieliauskienė. Tieki daug šios dienos išsiilgusiųjų, už ją kovojuusių. Jie kovomis įgijo teisę į mintį, kurią viešai išreiškė narsusis žemaitis iš Skuodo: „Žmogaus nemylintį, brolį lietuvių skriaudžiant valdininką, netgi sei-mūnų reikėtų be ceremonijų palaikyti šiame atkurtame partizanų bunkeryje. Kad ne-apvaginėtų doro, darbštus lietuvio. Kad savo kailiu pa-justų, kuo iš tikrujų gyvas

MAŽAS žmogus. Juk tik jo prakaito, darbo, net gyvybės kaina išliko ir Lietuva, ir kalba, ir garbingumas, prieš pasauly opinią, nors begydystės, nesąžiningumo apraiškų – per akis. Daug kur dar kedes užtūpęs buvęs partinis-tarybinis aktyvas. Tebeveikia klanų principai: „Aš – tau, tu – man“.

Lyriškos, nemarios „Mėguvos“ ansamblio, seniai garsinančio pasaulyje Pa langą, Lietuvą, dainos nūniena – be ašaros, be jautrios Poezijos, kuri kaitina, stiprina lietuvių dvasinį kraują ir neleidžia sieloms rudeneti... Ačiū mėguviškėms ir jų vadovėms!

...Ir nuostabios Žibininkų šeimininkų vaišės, irgi liudjančios šeimininkės geranoriškumą, vilianties, kad kuriančių gėrij lietuviškų širdžių bendrystė gali įveikti šiandienos ir rytdienos negandas, stiprnantis mintimis, jog anuomet Teisybėi bunkeryje po Žibininkų kalnelio samana buvo šimtasyk sunkiai... Tą mintį patvirtino ir Lietuvos laisvės kovos sajūdžio atkurtos Žemaičių apygardos karys savanoris Algirdas Pečiukonis – iškankintos, įkalintos teisybės išlaisvinimo kova buvo itin sunki, skaudi, bet garbinga.

...Susitikimai Žibininkuose, Ariogaloje, Valstybės dieną prie širdis suvienijančių laužų, dainuojant ant Birutės kalno Palangoje pamažel buuria pilietinė visuomenė, skatinā atskiratyti baimių ir vieinišos „sraigės kompleksų“ ir kurti Lietuvą, kuria didžiuotusi mūsų vaikai.

Gediminas GRIŠKEVIČIUS

Renginio akimirka

2009 m. spalio 9 d.

Gyvosios istorijos pamokos

(atkelta iš 1 psl.)

Be šio tragiško etapo Lietuva nebūtų prisikėlusi laisvam gyvenimui po ilgų sovietinės okupacijos dešimtmeciu. "Taigi, mokinuk, suprask kaip nori! Ar kiekvienas sovietmečiu išauklėtas istorijos mokytojas papasakos savo mokiniams, kad tuomet trys ketvirtadaliai lietuvių gyveno kaimuose (dabar – priešingai), kad jie turėjo pakan-

kamai maisto produktų, o iš badojančios plėcosios Rusijos prekiniai traukiniai šeimomis čia važiuodavo duoneliautojai. Kai kurie drąsuolai bandė apsigyventi Sibiran išvežtų ūkininkų namuose, bet partizanų buvo išvaryti.

Partizanai savo gyvybės kaina apgynė mūsų kraštą nuo kolonizavimo, nuo pavojaus savo žemėje visiems laikams likti tautine mažuma.

Mūsų kaimyninėje Latvijoje, kur partizaninis karas buvo mažesnio masto, šiandien artitos ribos – 52 proc. latvių.

Ne veltui sakoma, kad žmonės, nežinantys savo istorijos, amžinai lieka vaikais. Linkime Druskininkų bei kitiem Lietuvos šviesuoliams neblėstančios energijos, sekėmės jų kilniame ir labai reikalingame darbe.

Alfonsas DEGUTIS

Skelbimai

Druskininkų rezistencijos ir tremties muziejus šiemet igyvendina tautinio ir patriotinio jaunimo ugdymo projekta „Gyvosios istorijos pėdsakais“.

Spalio 10 d. (šeštadienį) kviečiame dalyvauti penktame baigiamajame šio projekto renginyje.

Programa:

11 val. šv. Mišios už žuvusius Pietų Lietuvos partizanus Ratnycios Šv. Baltramiejaus bažnyčioje.

11.30 val. vykstame iš Ratnycios į Viršuodukį. **12 val.** paminklo „Šaudyta Lietuva“ penkiems žuvusiems partizanams atminti atidengimo ir pašventinimo iškilmės. **12.40 val.** stendo „Partizanų pagerbimo saskrydžiai“ pristatas. Pažintis su Viršuodukio partizaninio karo laikų infrastruktūra. **13.20 val.** moksleiviams apdovanojimai partizanų pagerbimo aikštėje. Meninė programa. Dalyvauja mokyklų meno kolektyvai. **14.10 val.** vaišinsimės kareiviskai koše prie buvusio partizanų rémėjo Desanto namo pamatų, kur 1946 m. balandžio 19 d. namo šeimininkas organizavo vaišes partizanams. **14.30 val.** pakeliui į namus aplankysime Balučio vadavietę.

Užjaučiame

Dėl žmonos mirties nuoširdžiai užjaučiame LPKTS Ukmegės filialo pirmininką Albiną ZAILSKĄ, jo vaikus ir artimuosius.

Tremties draugai: D. Razankevičienė, A. Leiputė, O. Grigaliūnienė, O. Stadelnikienė, B. Lučnikovienė, O. Mickevičienė

Skaudžią netekties valandą, mirus seserai Birutei, nuoširdžiai užjaučiame Aldoną BILIENĘ ir Eleną VAITENIENĘ.

LPKTS Kauno filialas

Nuoširdžiai užjaučiame Lietuvos vietinės rinktinės karių sąjungos karį savanorių dimisijos kapitoną Benjaminą JUŠKEVIČIŪ dėl brolio **Juliaus**, buvusio Magadano politinio kalinio ir tremtinio, mirties.

LVRKS valdyba

Vytauto Didžiojo karo muziejus (K. Donelaičio g. 64, tel. (8 37) 320 939) kviečia aplankyti nuotraukų, dokumentų ir eksponatų parodą „Vietinė rinktinei – 65“. Paroda supažindina su Vietinės rinktinės štabo, batalionu, 25 apskričių komendantūrų vykdyta veikla, susidūrimais su lenkų Armija krajova. Eksponuojamos lietuvių karių savanorių nuotraukos, dokumentai. Lankytojai pamatybs brg. gen. Povilui Plechavičiui po mirties įteiktą Vyčio Kryžiaus ordino Didžių kryžių, Lietuvos Vietinės rinktinės karių sąjungos medalį „Garbės kryžius“, kitus rinktinės karių daiktus.

Nuo spalio 1 d. iki kovo 31 d. muziejus veiks antradieniais – šeštadieniais 10–17 val.

Aplankykite ekspoziciją

Kaune, LPKTS būstinės (Laisvės al. 39) 1-ame kabinete (II a.) nuo spalio 5 iki 14 dienos 10–15 val. veikia paminklo Kovotojų, žuvusių už Lietuvos laisvę, Motinai projektą, maketu, fotonuotraukų, miniatiūrinė skulptūrų paroda. Aplankykite parodą, pareikškite savo nuomonę atsiliepimui knygoje ir balsuokite už labiausiai Jums patikusį.

„Tremtinio“ inf.

Ekspozicijos fragmentas

SL289

Redaktorė - Jolita Navickienė

Redakcija: Aušra Šuopytė,

Dalia Maciukevičienė,

Vesta Milerienė

Mūsų adresas: Laisvės al. 39, LT-44309 Kaunas, tel. (8 37) 323 204, faksas (8 37) 323 214

Indeksas 0117. El. paštas: tremtinys@erdves.lt, LPKTS puslapis internete: http://www.lpkts.lt

Imonės kodas 3000 32645. Ats./sąsk. AB "Vilniaus bankas", kodas 70440, Nr. LT18 70440600 0425 8365.

Spausdino spaustuvė UAB "Rinkos aikštė", Josvainių g. 41, Kėdainiai

Ofsetinė spauda 2 sp. lankai. Tiražas 3510. Užs. Nr.

Tremtinys

Kaina 1,60 Lt

Redakcija paslieka teisę trumpinti ir redaguoti straipsnius, rankraščiai negražinami. Redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su autoriaus nuomone.

ILSEKITES RAMYBEJE

Bronė Siutilaitė-Vaitienė

1933–2009

Gimė Žemaičių Naumiestyje, Šilutės r., verslininkų šeimoje. 1944 m. tėvas nuteistas dešimčiai metų lagerio. 1949 m. motina su penkiais vaikais ištremta į Marius k., Nyžne Udinsko r., Irkutsko srityje. Tremtyje Bronė ištėkėjo už tremtinio Julius Vaitielio. I Lietuvą grįžo 1958 m. Igijo zootechnikės specialybę, dirbo įvairius darbus. Užaugino du sūnus. Palaidota Šilutės miesto kapinėse. Užjaučiame sūnus, seseris ir artimuosius.

LPKTS Šilutės filialas

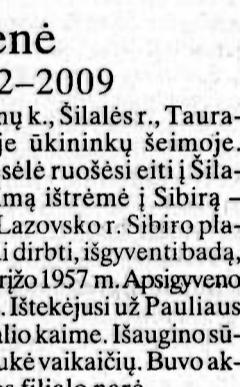
Ona Znaidauskaitė-Simanavičienė

1918–2009

Gimė Kaišiadorių r. Žiežmarių valsč. Juknonių k. ūkininkų šeimoje. 1947 m. už rezistencinę veiklą kartu su trimis šeimos nariais Maskvos MGB ypatingojo pasitarimo buvo nuteisti ir išsiusti į Sibiro lagerius. 1957 m. grįžo į Lietuvą. Turtas buvo konfiskuotas. Nuo 1992 m. LPKTS Kauno filialo narė.

Palaidota Žiežmarių sen. Juknonių kapinėse.

LPKTS Kauno filialas

Teresė Paulienė

1932–2009

Gimė Džiaugėnų k., Šilalės r., Tauragnės aps., gausioje ūkininkų šeimoje. 1952 m., kai Teresėlė ruošėsi eiti į Šilalės gimnaziją, šeimą ištremė į Sibirą – Chabarovsko kr. Lazovsko r. Sibiro plėtybėse teko sunkiai dirbtis, išgyventi būdą, netektis. I Lietuvą grįžo 1957 m. Apsigydėnuvusioje téviškėje. Ištakėjusi už Pauliaus apsingvėno Žasinalio kaimė. Išaugino sūnų ir dukterį. Šulaukė vaikaičių. Buvo aktyvi LPKTS Šilalės filialo narė.

Palaidota Šilalės parapijos kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame vaikus, vaikaičius, brolij, seseris, artimuosius.

LPKTS Šilalės filialo taryba

Eligijus Smetona

1924–2009

Gimė Panevėžio r. Šilų k. Nuo pat jaunystės dienų buvo sumanus, veiklus. Siluose subūrė jaunujų ūkininkų ratelį. Vėliau ratelio nariai tapo šauliais. Prasidėjus okupacijoms, Eligijus tapo sukilėliu. 1944 m. išstojo į Lietuvos laisvės armiją (LLA). 1945 m. sužeistas pateko į enkavedistų rankas. Tada nuo kalėjimo išgelbėjo amnestija pergalės prieš vokiečius proga. Antrą kartą suimtas gavo 25 metus katorgos. Kalėjo Vorkutos kasyklų lageriuose, buvo sukilimų prieš engėjus organizatorius. Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę Anykščiuose subūrė Dariaus ir Girėno šaulių kuopą. Vadovavo parlamento gyvybos kuopai. 2005 metais išstojo į atskirus LLAKRS organizaciją. E. Smetona – karys savanoris, apdovanotas Šaulių žvaigždės ordino medaliu, Partizaninio karo dalyvio kryžiumi, Sausio 13-osios, Kariuomenės kürėjo savanorio kürėjo, Parlamento gyjėjo medaliais ir kitais apdovanojimais.

Palaidotas Šilų kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame dukters ir sūnaus šeimas.

LLAKRS organizacija

Spalio 9 d. (penktadienį) 15 val. LPKTS būstinėje (Laisvės al. 39) įvyks LPKTS Kauno filialo Aleksoto, Kalniečių ir Vilijampolės poskyrių ataskaitinė rinkiminė konferencija. Mažoniai kviečiame dalyvauti.

LPKTS Kauno filialas